

České volby vyhrál Brusel, prohrálo Česko, shrnul expert

- CZ24 News | 10. října 2021

ČESKO: Nálada mezi voliči byla taková, že začali najednou věřit tomu, že změna je nutná, a podpořili strany, které se daly proti Andreji Babišovi dohromady.

„Hnutí ANO své voliče evidentně nezklamalo, ale když se proti vám postaví pět soupeřů najednou a vy jste v tom boxerském ringu sám, tak je to těžký boj,“ glosuje volební přesilu koaličního pětibloku mediální expert Jiří Mikeš. Podle něj musel předsedovi ODS Petru Fialovi spadnout kámen ze srdce díky debaklu Pirátů, kteří mu tak nebudou vládnutí komplikovat. „Svým způsobem ale vyhrál Brusel,“ dodává.

Co vás na výsledcích voleb nejvíce překvapilo?

Výsledky jsou opravdu nečekané. Sám jsem nepočítal s tím, že se do Sněmovny nedostane sociální demokracie. Také jsem si myslel, že se tam dostanou komunisté. Věřil jsem i Trikoloře. Ale na druhou stranu tam budou jen dvě koalice, hnutí ANO a strana SPD, což může být velice zajímavé. Zároveň však nepředpokládám, že to, co ty dvě koalice vytvoří, bude pevná vláda. Navíc když je pět borců v modrém rohu ringu a na druhé straně v červeném jen jeden borec, tak je taková trochu neférovka.

Podle mého názoru se koalice mají sestavovat až podle toho, jak dopadnou volby. Nicméně pan Babiš byl ve vládě osm let a mnozí ho měli takříkajíc plné zuby, tak se dali dohromady. Ale že by to bylo zrovna férové, to si tedy nemyslím. A svým způsobem volby dopadly tak, že vyhrál Brusel.

Když se podíváme na volební fiasko Pirátů. neudělal Andrej Babiš chybu, že se vymezoval proti nim, kteří se stali jedněmi z nejvíc poražených v těchto volbách, ale nepoukazoval na to, že koalice Spolu je složena ze stran, které daly dohromady po roce 2006 Topolánkovu a po roce 2010 Nečasovu vládu, ale obě zcela selhaly a nebyly schopny dokončit svůj mandát?

Pan Babiš viděl hlavní hrozbu v Pirátech. Uvědomoval si, že ODS je reprezentovaná předsedou, který je kultivovaný člověk a neútočil na něj jako Ivan Bartoš. Věděl, že ten, koho proti němu postavili z toho modrého rohu, byl pan Bartoš. Ten po něm šel velice tvrdě. Ani pan Rakušan nebyl tak tvrdý, tak si vybral toho nejútočnějšího soupeře, který po něm šel. Myslím si, že žádnou velkou chybu neudělal. Zato pan Fiala pozná, že to v pětihlavé vládě nebude mít úplně nejsnazší.

Ted' bude důležité, jestli pan Babiš půjde do opozice, i když se nechal před volbami slyšet, že to by raději skončil v politice. Domnívám se totiž, že by mohl setsakramentsky využívat různorodost a někdy i názorovou protichůdnost těch pěti stran. Vrátil by se tak do dob, kdy v politice začínal, kdy přitahoval zájem voličů, byl velice nekompromisní a jednoduše i s jasnými postuláty se obracel na voliče. Záleží na tom, jestli do opozice opravdu půjde, nebo už se bude věnovat jenom svému byznysu. Přikláněl bych se k tomu, že v opozici zůstane, ale je to na něm. Pak by měl pan Fiala proti sobě opravdu tvrdého borce.

Pro předsedu ODS jako příštího premiéra je ale doslova darem z nebes, jak absolutně propadli Piráti, kteří by zřejmě mnohé jeho kroky komplikovali. Koalice PirSTAN sice získala 38 mandátů, ale Piráti jen naprosto bezvýznamné čtyři. Takže ti Ferjenčíkové,

Martínkové, Pikalové, Profantové a spol. se pakují ze Sněmovny. Z 22 pirátských poslanců zůstali jen tři a jako nováček k nim přibyla Klára Kocmanová. Co tomuto Waterloo Bartošovy party říkáte?

Je to veliký propadák Pirátů a panu Fialovi tím trochu spadl kámen ze srdce, že mu Piráti vládnutí komplikovat nebudou, kdežto se Starosty se domluví. To je bezesporu. Ale opravdu bude důležité, jestli se pan Babiš chopí té opozice, nebo ne. Kdo jiný by hnutí ANO, které má 72 poslanců, tedy více než vítězná koalice Spolu, ve Sněmovně vedl? Podobného lídra jako Babiš ANO nemá.

Ještě k Pirátům. Může tenhle debakl znamenat jejich konec v české politice?

Konec Pirátů proběhl v celé Evropě, my jsme zůstali jednou z mála zemí, kde měla Pirátská strana ještě nějaký význam, nějaké postavení. Ale tak jako mizeli Piráti postupně v celé Evropě, vymizí i z naší politické scény.

Jak si na druhou stranu vysvětlit senzační úspěch STAN, který měl dosud 6 poslaneckých křesel, teď jich bude mít 33 a stane se tak třetí nejsilnější politickou silou v zemi?

Je to hodně díky panu Rakušanovi, který vystupoval před volbami velice rozumně. Umí dobře formulovat myšlenky, opravdu vyrostl ve státníka a jeho reakce na pana Babiše při společných účastech v diskusích byly profesionální a racionální. Vyrostl tu politik velkého formátu.

Když jste v úvodu zmínil, jak vás překvapilo, že pětiprocentní hranice nepřekročily ČSSD ani KSČM, tak mi to nedá nezeptat se, jestli neprohloupili lídři těchto dvou stran, že se také nedohodli na nějaké koalici, aby nenechali propadnout ve výsledku 8,5 procenta levicových hlasů. Nebo jim historické reminiscence nedovolili na nic takového ani pomyslet, čímž ale v důsledku umožnili vznik vlády v čele s ODS, svým ideovým odpůrcem?

Po roce 1989 se měli dát socani s komunisty dohromady. Ale jejich sebestřednost a hloupá pýcha jim to nedovolily a teď ruku v ruce potopili levici. Ani trochu nemysleli na budoucnost a teď je to dostihlo. Byli moc zahleděni do přítomnosti a spokojení, že se do Sněmovny až dosud vždy dostali, ale neuvědomovali si, že se levice potřebuje sjednotit. O to se nepokusili a teď na to doplatili. Socani budou muset nutně změnit vedení, komunisté se určitě zbaví pana Filipa.

Může je vést pan Skála, pan Luzar nebo europoslankyně Konečná, ale v podstatě odcházejí. A nezbude jim říci nic jiného, než že končí jako samostatná strana a dát se s ČSSD dohromady a vytvořit levicovou stranu třeba po vzoru německé Linke nebo něco takového. Těch propadlých skoro 8,5 procenta levicových hlasů je jejich hloupost, že si neuvědomovali, co je čeká a že to takhle může skončit. To je katastrofa, jak jednali a že si to neuvědomili.

Víc hlasů než ČSSD a komunisté získala Přísaha. Pan Šlachta se v roce 2013 postaral o to, že skončila vláda v čele s ODS. Teď tím, že jeho nové hnutí nejspíš odebralo hlasy ČSSD a KSČM a svými hlasy je tak připravilo o poslanecká křesla, de facto pomohlo k vládě, kterou povede ODS. Kruh se uzavřel?

Vůbec netuším, proč měl pan Šlachta takové ambice a proč se do toho dal. Navíc jak vydal tu knížku, tak bude mít potíže, protože se proti němu postaví ti, které tam osočil, a budou se s ním soudit. Ale jeho podivná touha jít nahoru při každé příležitosti ve mně vyvolává uspokojení z toho, že se Přísaha do Sněmovny nedostala.

Na rozdíl od ní bych to přál Trikoloře, která soustředila skalní ódéasáky, a tak mě strašně zklamalo, že takhle dopadla. Jestli to byla chyba vedení, nebo to způsobil odchod Klause juniora z funkce předsedy, těžko říct. Přiznám se, že jsem si myslel, že se Trikolora do Sněmovny dostane, protože

lidé, kteří ji podporovali nebo se stali jejími členy, byli zajímaví a věci znali.

Mohla výsledky voleb významněji ovlivnit kauza Pandora Papers, jejíž čeští protagonisté vypustili jediné jméno, a to Andreje Babiše, aby o pár dnů později ve vší tichosti zatahli za záchrannou brzdu a jen tak jakoby mezi řečí oznámili, že pouhý výskyt v tomto seznamu neznamená, že se dotyčný dopustil něčeho nezákonného či jinak problematického?

Určitě ovlivnila, nicméně každý národ má takovou vládu, abych použil otřepaného úsloví, jakou si zaslouží. A nálada mezi voliči byla taková, že začali najednou věřit tomu, že změna je nutná, a podpořili ty strany, které se proti Babišovi daly dohromady. Svým způsobem dostal pan Babiš důvěru, všemu tomu navzdory ztratil oproti minulým volbám jen něco přes dvě procenta hlasů a jeho hnutí získalo nejvíce poslaneckých křesel. To rozhodně špatný výsledek není. Takže hnutí ANO své voliče evidentně nezklamalo, ale když se proti vám postaví pět soupeřů najednou a vy jste v tom boxerském ringu sám, tak je to těžký boj. Žádný knockout při tom nedostal, ale prohrál na body.

Co říkáte tomu, že rekordních 20 procent hlasů propadlo, tedy že každý pátý z těch 65 procent, co se vydali k volbám, hodil svůj hlasovací lístek ve skutečnosti do koše? Nevychází z tohoto pohledu ta pětiprocentní klauzule skoro až jako nedemokratický prvek?

Když tu nemáme tradici dvou velkých stran jako ve Spojených státech nebo ve Spojeném království, tak s tím se musí počítat, že hodně hlasů vyjde nazmar. Po roce 1989 tu vzniklo příliš mnoho stran, tak je jen dobře, že taková hranice existuje, protože jinak by byla parlamentní scéna rozdrobená a bylo by na ní moc stran a straniček.

Tak si říkám, jestli slaví výsledky voleb předseda Ústavního soudu Pavel Rychetský a spolek Milion chviliek pro demokracii, protože každý z nich byl v jistém ohledu iniciátorem vzniku koalic, které nakonec získaly ve Sněmovně většinu. Měli by jim za to lídři koaličních stran minimálně poděkovat?

Pan Rychetský v tom sehrál nezanedbatelnou roli. Jak to připravil a jak změnil svůj někdejší názor, na mě neudělalo dojem o jeho čestnosti a poctivosti. Co se týče poděkování spolku Milion chviliek, to nechám na lídrech těch koaličních stran. Ale spíš vznik koalic беру jako vyústění politiky proti Andreji Babišovi, kdy ty strany věděly, že se musí spojit, aby měly větší sílu a možnost Babiše porazit. O tom, co se tady stalo, si jinak skutečně myslím, že to je trochu podvod na voličích.

Prezident Miloš Zeman avizoval, že pověří sestavením vlády toho, jehož strana - nikoli koalice - dostane nejvíc hlasů. Má význam takto postupovat, když reálně Andrej Babiš vládu sestavit nemůže?

Pan prezident řekl, že pověří vítěznou stranu z voleb, tak si určitě prvního pozve pana Babiše, a nikoli pana Fialu. Bude na panu Babišovi, jestli se o sestavení vlády bude pokoušet, nebo ne. Ale každopádně předpokládám, že prvním vyzvaným k sestavení vlády ze strany pana prezidenta bude pan Babiš.